

Recenze

GENDER A MĚNÍCÍ SE TVÁŘ VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ. FEMINIZOVANÁ BUDOUCNOST?

LEATHWOOD, Carole; READ, Barbara.

GENDER AND THE CHANGING FACE OF HIGHER EDUCATION. A FEMINIZED FUTURE?

Maidenhead: SRHE and Open University Press Imprint,
2009. 217 s.

V roce 1974 Adrienne Rich napsala: Univerzita je především hierarchií. Na jejím vrcholu je malé seskupení dobře placených a významných osob, zejména mužů, jejichž kariéra je závislá na službách těch, kteří jsou špatně placeni nebo neplaceni vůbec, což jsou zejména ženy: manželky, výzkumné asistentky, sekretářky, asistentky profesorů, uklízečky, servírky ve fakultním klubu, nižší úřednice a studentky, které jsou využívány různými způsoby ke zvyšování ega těchto významných mužů. (Leathwood, Read 2011; cit. Rich, 1980, s. 136)

A co hlásají novinové titulky od devadesátých let? „Dámy mají přednost: ženy přebírají univerzity!“ (Guardian, UK, 18. května 2004), „Americké univerzity se snaží napravit genderovou převahu: muži na vysokých školách chybí“ (The International Herald Tribune, USA, 14. února 2000), „Súdánské ženy vyhrávají genderovou válku ve vzdělání“ (PanAfrican NewsAgency, 9. prosince 1999), „Rostoucí genderová rozdílnost riskuje změnu univerzit na „zónu bez mužů““ (The Times, UK, 15. února 2007). Anebo: „Muži, sbalte si fidlátka, převzetí univerzit je dokončeno!“ (Star Tribune, Minneapolis, USA, 17. ledna 2004).

Tak začíná úvod knihy *Gender and the Changing Face of Higher Education. A Feminized Future?* (2011) autorek Carole Leathwood (London Metropolitan University) a socioložky Barbary Read (Roehampton University). A jak autorky podotýkají, pokud bychom uvěřili novinovým titulům, mohli bychom se domnívat, že ženy na vysokých školách skutečně předčíly muže a že dominance mužů v akademii skončila.

„Je tomu ale skutečně tak?“ ptají se autorky, které se rozhodly ve své práci zkoumat, je-li skutečně vysokoškolské vzdělávání „feminizovanou“ arénou. A kladou si otázky: Co se skrývá v obsahu často nereflektovaného pojmu ‚feminizace‘ a jaké jsou jeho diskurzivní významy? Jak a kdy je používán a zneužíván? Skutečně se situace od doby, kterou popisuje v úvodním citátu Adrienne Rich, významná americká básnířka, esejistka a feministka, tak dramaticky změnila, nebo jsou zprávy o „převzetí“ univerzit ženami jen přehnané?

Rozsáhlá práce britských autorek Carole Leathwood a Barbary Read podrobně zkoumá otázky související s feminizací vysokého školství ve Velké Británii (kap. 4), USA, ale i v globálním srovnání (kap. 3). Autorky se rozhodly podrobit zkoumání otázku, zda je univerzitní půda skutečně feminizovaná oblastí, a zároveň prozkoumat teze feminizace i to, jaké konotace mohou z tohoto označení vyplývat. Činí tak s pomocí genderové analýzy vysokoškolských systémů, směrnic univerzit, diskurzivní analýzy příkladů mediálních kampaní o feminizaci školského a akademického systému a obsahovou a diskurzivní analýzou webových stránek patnácti zvolených univerzit (kap. 5). Metodologicky využívají autorky feministické (mj. i poststrukturalistické) a sociologické teoretické texty, výsledky empirických výzkumů, veřejně dostupné statistické zdroje, data z vlastních výzkumů a analýzu univerzitních webových stránek.

Nápadným rysem vysokoškolského vzdělávání v mnoha zemích na světě v posledních desetiletích byl skutečně drama-

tický nárůst studentek vysokých škol. Ženy vysokoškolačky předčily početně (a často i ve výsledcích) muže ve většině států OECD. Autorky na základě analýzy a statistik zkoumají participaci studentek a akademiček ve vysokém školství a podrobněji zkoumání i způsoby, v nichž jsou identity (studující, akademici/čky) a akademická kultura konstruovány s ohledem na gender, třídu a rasu. Autorky si kladou následující otázky: Jak dalece početní nárůst studentek, zaměstnankyň univerzit a profesorek a lektorek ovlivnil/změnil prostředí, studijní plány a směrnice univerzit? A jak tato participace nadále reflektuje a (re)konstruuje široké sociální nerovnosti pohlaví, třídy a etnicity?

Mluvíme-li o knize, jež se zabývá vzděláním v souvislosti s pracovním trhem, je třeba podotknout, že autorky jsou daleky toho, aby klamně univerzalizovaly kategorii žen (a mužů), jinak řečeno, že jsou si vědomy sociálních, třídních, etnických/rasových aj. odlišností i dalších genderových (třídních a rasových) významů, které jsou diskurzivně produkovány. Autorky si tedy kladou i otázku, „jaké ženy“ participují ve vysokoškolském vzdělávání.¹¹ Jakých dosahují pozic? Skutečně se – zde ve vysokoškolském vzdělávání – zásadně změnil vztahy mezi pohlavími? Bourdieu hovoří o „nejzamaskovanějších aspektech“ vztahů (podobných těm, které zkoumal v berberských společnostech) v dnešních ekonomicky vyspělých společnostech a pokládá v předmluvě k *Nadvládě mužů* (2000) politicky naléhavou otázku: „[J]aké dějinné mechanismy způsobily, že se struktury dělení podle pohlaví a principy tohoto dělení vymkly z chodu dějin a staly se relativně věčnými?“ (Bourdieu 2000, s. 7). Autorky *Gender and the Changing Face of Higher Education. A Feminized Future?* podrobují analýze teze feminizace s pozorností k vertikální i horizontální segregaci. Ženy sice jsou zastoupeny ve všech rovinách sociálního prostoru, ale, jak dále podotýká Bourdieu „[...] je také pravda, že směřem k těm nejzávažnějším a nejvyhledávanějším pozicím jejich šance na ně (a jejich zastoupení v nich) klesají (neboli tím nejlepším ukazatelem relativního postavení a hodnoty různých profesí je patrně jejich momentální a potenciální feminizace“ (Bourdieu 2000, s. 85). Leathwood a Read jsou si vědomy toho, že postavit problém do zorného úhlu genderové analýzy posunuje naše poznání i diskuse o feminizaci obecně.

Kniha je rozdělena do deseti kapitol, jež na sebe navazují tak, aby postupně rozkryly komplikovanost a podstatu zneužívání pojmu ‚feminizace‘, pojmu, jenž se objevil v osmdesátých a především v devadesátých letech ve Velké Británii

¹¹ Vycházejí zde ze Stuarda Halla (1996), podle kterého identity nejsou nikdy unifikované, nikdy jednotné, ale jsou konstruovány vrstevnatě skrze odlišné, často protínající se a antagonizující diskurz, praktiky a pozice.

a v USA. V úvodu, v kapitole první (Introduction), seznamují autorky se zdroji dat, ze kterých čerpaly, s metodologií svého výzkumu i s tezemi, jež se týkají vzdělávání obecně.

V druhé kapitole (Feminization thesis) autorky analyzují mediální diskurz feminizace školství (především vysokého), kdy média používají pojmy jako „poženštění chlapců“, „devaluace studia“, „válka pohlaví“ apod. Podle autorek tyto mediální diskurzy způsobily morální paniku – zde navazují na práci S. Cohena (1972–2002), který morální panikou označuje způsob, kdy média líčí okolnosti, události nebo skupinu lidí jako ohrožení zájmů společnosti. Podle autorek mediální diskurzy o feminizaci v britském a americkém tisku tak vedly k tomu, že vzbudily obavy o narušení genderového řádu, a nepřátelství k ženám a k feministkám. U oborů, které jsou označovány jako feminizované, je navíc zpravidla snižována jejich hodnota, muži je opouštějí a projevuje se efekt sněhové koule (Bourdieu 2000).

Vede to dokonce k tomu, že i muži pracující v takovém oboru (kde je převaha žen) jsou označeni za „femininní“, čemuž se brání různými způsoby (např. obor zdravotnictví – zdravotní bratr, viz u nás Jarkovská 2010), nebo obor opouštějí. Autorky souhlasí s americkou feministickou teoretičkou a právníčkou McKinnon, která označila strach z velkého přílivu žen na univerzity na přelomu století za strach západních společností z ekonomické a sexuální nezávislosti žen, za znepokojení z narušení tradičních (heterosexuálních) hodnot (McKinnon 1998). Co však nadále způsobuje toto společenské znepokojení a tento strach, ptají se autorky. Jejich názor je, že feminizace je médií podávána a společností vnímána jako ohrožení tradičního heterosexuálního genderového řádu. A dodávají: „Je to skutečně shoda okolností, že ve chvíli, kdy ženy zcela jasně demonstrují svou intelektuální zdatnost, je plastická chirurgie standardní záležitostí a mladé dívky jsou v západních médiích víc a víc sexualizovány – což obojí posiluje tradiční heterosexuální femininitu?“ (s. 25) Autorka této recenze nemůže než s Carole Leathwood a Barbarou Read souhlasit. Strach z feminizace a na něj navazující vytváření „morální paniky“ jsou totiž především projevem strachu z ohrožení statu quo a zároveň utvrzováním paradigmatu povinné heterosexuality (Katz 2007). Jde o to, že musíme být opatrní vůči odkazům na tradiční (a femininní) hodnoty, za nimiž se může skrývat udržování žen v podřízeném postavení a/nebo v tradičních/ženských oborech. V českém akademickém prostředí si podobné otázky v souvislosti se vzdělávacím systémem a uplatněním žen ve vědních oborech klade feministická kritička vědy Marcela Linková, když píše: „Proč je vlastně takový problém zacházet s ženami a muži se stejným respektem, bez předsudků a očekávání, která zvýhodňují jedno pohlaví a znevýhodňují druhé?“

Jedním z důvodů je moc: věda a vědění mají ve společnosti velkou moc, a kdo je kontroluje, disponuje nejen symbolickou, ale ve vzrůstající míře i ekonomickou mocí.“ (Linková 2009, s. 1).

Ve třetí kapitole (*The global context: gender, feminization and higher education*) se autorky věnují tomu, jaká je ve skutečnosti participace žen ve vysokoškolském vzdělávání. V úvodu autorky záměrně citují článek 4. Deklarace OSN o vysokoškolském vzdělávání pro 21. století (1998), který zdůrazňuje naléhavou potřebu prosazovat spravedlivá a nediskriminační opatření, jež by sloužila k překonávání nadále trvajících socioekonomických, kulturních a politických překážek, stále bránících ženám v mnoha zemích ve vstupu na univerzity. Činí tak, aby pak na globálním přehledu participace studentek na univerzitách potvrdily oprávněnost apelu Deklarace i její aktuálnost na začátku 21. století. Autorky opětovně zdůrazňují, že je nezbytné analyzovat data s opatrností a zahrnovat nejen ideologické, společenské, politické a ekonomické faktory, jež mají vliv na participaci žen na univerzitách, ale věnovat pozornost i geopolitickým souvislostem (např. v případě Afganistanu, Nigérie aj. nebo v případě zemí bývalého východního bloku apod.). Podávají přehled participace studentek na univerzitách (data z ISCED a UNESCO 2008) na jednotlivých úrovních studia (Bc., BA, MA atd.) i v různých oborech. Upozorňují např. na lepší výsledky afroamerických studentek na většině univerzit oproti afroamerickým studentům (v roce 2000 absolvovalo v USA na bakalářském studiu ze všech afroamerických studujících téměř 70 % dívek). Autorky tvrdí, že tato data ovšem nepostačí k podpoře tezí feminizace: 1) Ačkoliv ženy tvoří např. v některých zemích většinu studujících nižšího stupně (Bc.), není to zdaleka ve všech zemích; 2) v některých zemích naopak podíl žen od roku 1990 poklesl a ve většině zemí světa muži stále dominují jak v magisterském, tak i vyšším studiu a horizontální segregace napříč obory zůstává dlouhodobě trvalým a neměnným modelem. Podobně je tomu i u zaměstnanek univerzit, lektorek a profesorek, jak autorky dokládají v podkapitole *Women in the academic labour market*.

Čtvrtá kapitola (*Gender, participation and higher education in the UK*) se systematicky věnuje historickému vývoji i současnosti vysokoškolského vzdělávání ve Velké Británii. Autorky upozorňují na stále existující stereotypy a předsudky: na mýtus o neutralitě genderu, na přetrvávání genderové, racionalizované binarity, kdy je atribut rozum/intelekt spojován s maskulinitou a emocionalita/tělesnost s femininitou; na odmítání identity ženy-intelektuálky, jež má své historické kořeny i současnou platnost i na odlišné vnímání autonomie a způsob, jakým ji definují ženy (na rozdíl od mužů, jejichž autonomie je jaksi samo sebou, ženy o ni musí bojovat). Teze feminizace vysokých škol je dle autorek založena na prostém konstatování: osm sto-

letí absolutně dominovali na britských vysokých školách muži. Až v posledním desetiletí (poprvé v letech 1996–97) dosáhly ženy mírné převahy v počtech absolventů univerzit. Autorky zkoumají přístup, účast a úspěchy studentů a studentek, možnosti jejich volby oboru studia s ohledem na třídu, rasu a etnikum apod. Dokládají, že studentky elitních univerzit jsou převážně z „bílých středních vrstev“ a jsou motivovány pro „soft“ obory, jež jsou na trhu práce i prestižně výrazně níže ohodnoceny. Podrobují kritice diverzifikaci a elitářství britských univerzit, jejichž zázemí (knihovny, vybavení atd.) je podstatné pro studium. Rozdíl mezi tzv. elitními univerzitami a školami, založenými po roce 1992, jsou obrovské. Diskurz excelence tak vystupuje na povrch v celé šíři, od počtu studujících na univerzitě přes rétoriku ministrů a médií v doporučeních, která je ta „dobrá“ (ta správná) univerzita. Citát spisovatele a historika Davida Starkeye z univerzity v Cambridge to jen dokládá: „Dostali jsme se do situace, kdy předstíráme, že London Metropolitan University je stejně kvalitní jako Cambridge. Není.“ (s. 61) Co se týče žen na akademických pozicích, je situace podobná: ženy tvoří něco málo přes 40 % a jsou z naprosté většiny situovány na nižších akademických pozicích a na méně prestižních institucích. Stejně jako studentky jsou nerovně zastoupeny napříč obory, požívají nižšího statusu a jsou méně oceňované za své odborné výzkumy.

V páté kapitole (*Institutional identities and representations of the university*) na základě diskurzivní a obsahové analýzy textů, fotografií a reklam na webových stránkách patnácti univerzit Velké Británie, USA a Austrálie, jež prezentují univerzitu studujícím, autorky podrobně zkoumají, jak je konstruována „identita studujícího“, a docházejí k závěrům, že se univerzity i nadále prezentují jako maskulinní prostředí. Ačkoliv jsou početně obrázky studentek lehce v převaze, jsou obvykle zobrazeny jako milé, usměvavé, více pasivní a naslouchající, na rozdíl od studentů, kteří jsou prezentováni jako seriózní a aktivní studenti, jako diskutující aktéři apod.. Profesorky jsou zobrazeny v menším počtu oproti profesorům. Autorky docházejí k tomu, že v prestižních pozicích jsou ženy zobrazovány méně a přetrvávají sexistické prezentace. V každém případě je jako absolvent univerzity zobrazován převážně bílý student střední vrstvy.

Také šestá a sedmá kapitola (*Student identities, femininities and masculinities a Academic identities and gendered work*) se zaměřují na konstruování identit. V šesté kapitole předkládají čtyři různé konstrukce identity studujících, jak se utvářely od 19. století: nezávislý student, chudý student, student-konzument a budoucí absolvent, přičemž zkoumají, jak se tyto identity proměňují a zda umožňují lepší přístup k vysokoškolskému vzdělání. Zároveň tyto identity analyzují v souvislosti s očekávanými diskurzy femininity a maskulinity. Zkoumají

také způsoby, v nichž je „genderovanost“ akademických identit konstruována a rekonstruována skrze jednotlivé a související „maskulinizované“ aspekty akademické kultury – konkurenceschopnost a individualismus, a jak pokračující vliv těchto diskurzů udržuje ženy na univerzitě v pocitu „jinakosti“ (otherness).

V kapitole sedmé, *Academic identities and gendered work*, obracejí autorky pozornost k identitě akademických pracovníků a pracovnic, zkoumají genderovanost akademického prostředí a mění se povahu akademické práce. Pregnantně dokládají, jak se udržují bariéry, které ženám-zaměstnankyním, asistentkám a akademičkám brání v kariérním postupu. Nejen skleněný strop, ale i nastavení celého systému akademické práce jako manažerského projektu, prosazovaného vzdělávacími politikami, vytváří pro ženy dle autorek v tomto zjevně maskulinním systému zcela zásadní – často neviditelné – bariéry. „Akademie je diskurzivně konstruována jako maskulinní – a tato kultura odráží nejen to, jaké znalosti jsou v akademii ceněny, ale i způsoby, jakými má být tato znalost komunikována“ (s. 142).

V navazující osmé kapitole, *Academic practices: assessment, speaking and writing*, autorky diskurzivně analyzují způsoby akademického psaní, hodnocení a akademického jazyka. Docházejí k názoru, že bez ohledu na velký nárůst počtu žen-zaměstnankyň univerzit v mnoha zemích je jen málo důkazů k tvrzení, že akademická kultura se stává „feminizovanou“ oblastí, neboť „dominantní konstrukce akademického prostředí je stále především ‚maskulinní‘. [...] království vzdělanosti je stále totožné s tím nejlepším, tj. maskulinním“ (s. 139).

V deváté kapitole, *Academic practices: curriculum, knowledge and skills*, se autorky zabývají diskurzivní analýzou akademické praxe, učebních plánů a toho, co se vydává za akademické znalosti a dovednosti. Věnují se kritice ‚tradičního‘ akademického vědění jako „osvěcenské nestranné pravdy“, jež má své kořeny v antické filozofii (s odkazy mj. na Michela Foucaulta, Jacquesa Derrida a Sandru Harding). Zjišťují, do jaké míry se o ženách v akademii (individuálně i kolektivně) může hovořit jako o těch, které mají (a vyučují) ‚feminizované‘ vědění. Na konkrétním příkladu z oboru dějin umění ukazují, že bez ohledu na značná úsilí feministické kritiky přetrvává podceňování žen-umělkýň v historii umění a univerzity stále pracují s ustálenými kánony „velikánů umění“, vylučují genderové a feministické kurzy lektorek z učebních plánů některých oborů (např. kurz o malířích doby od impresionismu do současnosti z Fakulty výtvarného umění) nebo je přerazují do oboru ženských studií apod. Feministické vědění je tak nadále marginalizováno jako vědění pro ženy, a ne pro všechny studující. Autorky poukazují na to, jak jsou učební plány a tím i znalosti

genderovány a odkazují „femininní“ obory mimo „racionální/ mužské“ vědění.

V závěrečné desáté kapitole, *Re-visioning the academy*, prozkoumávají autorky v rámci své kritiky populárního konceptu vysokoškolského vzdělávání coby ‚feminizované‘ arény jak nové formy (na nových univerzitách), tak tradiční formy maskulinizované kultury. Shrnutím předeslých kapitol vytvářejí obraz, v němž pojem feminizace získává zcela jiný rozměr, než v jakém jej prezentují média. V každé z kapitol totiž dokládají, že teze feminizace konstruuje argument, že vzdělávání, a zvláště vysokoškolské, se stává ‚feminizovaným‘ prostorem (kap. 2). V kontrastu k tomuto diskurzu zkoumají akademické praktiky, popisují, jak byly zákonitostí vstupu žen do akademického prostředí v různých zemích světa odlišné, a zdůrazňují, že tento vstup žen byl spíše než „přirozeným“ vývojem rovného přístupu žen a mužů závislý na komplexu sociálních, ekonomických a kulturních kontextů a na postupném a nelehkém úsilí feministického hnutí. Ženy zůstávají stále ve vysokém školství podrepräsentovány vertikálně i horizontálně a finančně níže ohodnocovány než muži ve všech zkoumaných zemích. V závěru desáté kapitoly autorky (pro pozitivnější zakončení, jak samy podotýkají) hovoří o konkrétních příkladech mnoha žen – studentek i zaměstnankyň univerzit – které si vytvářejí „vlastní prostor“ (viz Woolf 1995), jež jim poskytuje potěšení, spokojenost a odměnu, a v němž nalézají i subverzivní strategie jako příklady dobré praxe. Autorky jsou přesvědčeny, že je možné jednat (individuálně i kolektivně) i v rámci daných (akademických) diskurzivních omezení. Je navíc zřejmé, že práce Carole Leathwood a Barbary Read má politickou dimenzi, vyjádřenou na jedné straně ostrou kritikou akademického kánonu univerzit ve Velké Británii, kritikou osvěcenského ideálu maskulinního „subjektu“ a „pravdivého vědění“, na druhé straně i připomenutím pozitivních kroků, kterých feministické hnutí dosáhlo. Práce britských autorek Carole Leathwood a Barbary Read *Gender and the Changing Face of Higher Education. A Feminized Future?* bohužel potvrzuje, že stejné vzdělání stále není přístupné všem bez rozdílu pohlaví, rasy/ethnicity, sociálního postavení a sexuální identity. A především odhaluje, že vysokoškolské vzdělávání ani univerzity nejsou feminizovanou arénou. Početní nárůst žen v této oblasti zdaleka neznamená rovnost ani rovný podíl žen na rozdělování finančních zdrojů, a tedy na (ekonomické) moci. A o tom je třeba nadále diskutovat.

O autorkách:

Carole Leathwood, profesorka London Metropolitan University, zavedla program s cílem navýšení počtu chlapců a dívek z dělnických rodin na univerzitě. V roce 2010 tvořili tito studenti a studentky 57,2 % všech studujících. Letošního roku obdržela

RECENZE

grant udílený Společností pro výzkum ve vysokoškolském vzdělávání na výzkum dopadů současné britské vládní politiky výzkumu na vysoké školství. Na výzkumu se bude podílet také Barbara Read.

Barbara Read, socioložka a antropoložka, vede doktorandský program na Roehampton University v Londýně na fakul-

tě vzdělávání a magisterský program Social Research Methods. Je členkou British Educational Research Association a Gender and Education Research Association. Je autorkou a spoluautorkou desítky publikací, založených na výzkumu v primárním i sekundárním vzdělávání.

Alena Ortenová

Literatura

1. BOURDIEU, Pierre. *Nadvláda mužů*. Praha: Karolinum, 2000.
2. JARKOVSKÁ, L. Řidička autobusu a zdravotní bratr: Prolamování genderových bariér ve sféře placené práce. In LIŠKOVÁ, K.; JARKOVSKÁ, L.; ŠMÍDOVÁ, I. *S genderem na trh. Rozhodování o dalším vzdělávání patnáctiletých*. Praha/Brno: SLON, 2010. s. 178–197.
3. KATZ, Jonathan Ned. *The Invention of Heterosexuality*. University of Chicago Press Edition, 2007.
4. LINKOVÁ, Marcela. *Nejde o to měnit ženy, ale vědeckou kulturu. Zpráva z konference Changing Research Landscapes to Make Most of the Human Potential* [online]. Praha: NKC-ženy a věda Sociologického ústavu AV ČR, 2009 [cit. 2011-10-28]. Dostupné z WWW: http://www.zenyaveda.cz/html/index.php?s1=1&s2=8&s3=1&s4=1&s5=0&s6=0&m=1&typ=clanky&recid_cl=2405.
5. *World Declaration on Higher Education for the Twenty-first Century: Vision and Action* [online]. [cit. 2011-10-28] 1998. Dostupné z WWW: http://www.unesco.org/education/educprog/wche/declaration_eng.htm#world%20declaration.

O POKROKU V OBLASTI GENDEROVÉ ROVNOSTI V AKADEMII?

NATIONAL RESEARCH COUNCIL OF THE NATIONAL ACADEMIES.

GENDER DIFFERENCES AT CRITICAL TRANSITIONS IN THE CAREERS OF SCIENCE, ENGINEERING, AND MATHEMATICS FACULTY.

The National Academies Press: Washington, D.C., 2010.
Dostupné také z WWW: http://www.nap.edu/catalog.php?record_id=12062.

Studie, která vznikla na základě podnětu ze strany senátora Rona Wýdena a Komise pro vědu, technologie a vesmír Senátu Spojených států, se zabývá třemi oblastmi, v nichž se podle výstupů předchozích analýz (CWSE 2001;¹ CWSE

2005;² COSEPUP 2006³) nejčastěji projevují rozdíly v přístupu akademických institucí k vědcům a vědkyním. Těmito

¹ From Scarcity to Visibility: Gender Differences in the Careers of Doctoral Scientists and Engineers: http://www.nap.edu/openbook.php?record_id=5363&page=9.

² To Recruit and Advance: Women Students and Faculty in U.S. Science and Engineering: http://www.nap.edu/catalog.php?record_id=11624.

³ Beyond Bias and Barriers: Fulfilling the Potential of Women in Academic Science and Engineering: http://www.nap.edu/catalog.php?record_id=11741.

